

Primeur voor vmbo-groen

TEKST
pieter boetzkes
FOTOGRAFIE
**studio andré
ruigrok**

Demissionair minister Verburg van LNV heeft de nieuwe examenprogramma's voor het vmbo groen goedgekeurd. Per 1 augustus zullen alle derdejaars leerlingen ermee te maken krijgen. Het groen onderwijs loopt daarmee voor op de andere onderwijssectoren in het vmbo.

De nieuwe examenprogramma's hebben geen consequenties voor de examenonderdelen die het vmbo nu kent: het centraal examen en het schoolexamen. Wel zijn er twee belangrijke verschillen ten opzichte van de huidige reguliere examenprogramma's Landbouwbreed en Landbouw & Natuurlijke Omgeving. Op de eerste plaats zijn de eindtermen globaler, algemener geformuleerd. Op de tweede plaats zijn de 'professionele vaardigheden' die deel uitmaken van het huidige examenprogramma, vervangen door 18 SHL-competenties. Deze competenties, die dezelfde zijn als in de competentiegerichte kwalificatiestructuur van het mbo, vergroten de aansluiting met het vervolgonder-

wijs. Het nieuwe examenprogramma heeft belangrijke gevolgen voor zowel de leerlingen die komend schooljaar starten in het derde leerjaar als voor hun docenten.

Houding

De globaliseerde eindtermen geven scholen meer ruimte om eigen accenten in het onderwijsprogramma te leggen, lichten Cees de Jong en Susan Potiek van het CPS toe. Beide zijn de afgelopen jaren intensief betrokken geweest bij de ondersteuning van de pilots waarin vmbo-groenscholen experimenteerden met de nieuwe examenprogramma's. "Ze kunnen nu veel meer zelf bepalen en het programma inkleuren vanuit hun eigen visie of identiteit", aldus De Jong. "Denk bijvoorbeeld aan samenhang tussen avo-vakken en beroepsgericht, vergroten van het didactisch repertoire van docenten en aan maatwerk voor de leerling, school en regio. Daarnaast kunnen scholen nu zelf de beoordelingswijze van het schoolexamen aanpassen en bepalen hoeveel tijd ze aan een exameneenheid besteden."

"Het werken met competenties geeft docenten bovendien meer handvatten voor het werken aan en beoordelen van houdingsaspecten", vervolgt De Jong. Iets waar de bedrijven volgens hem expliciet om vragen. "Zorg dat leerlingen naast kennis en vaardigheden een goede houding ontwikkelen. De beroepshouding zorgt voor een betere match voor een baan of stageplaats". Uit het recent verschenen onderwijsverslag van de inspectie blijkt dat meer houvast voor docenten voor het beoordelen van leerlingen in de verschillende leerwegen in vmbo groen geen overbodige luxe is. "De inspectie is kritisch over de scoreverschillen tussen school- en centraal examen bij bijvoorbeeld de gemengde leerweg. Kennis van de streefniveaus van de competenties voor de leerwegen geeft inzicht en structuur en ondersteunt docenten bij een juiste beoordeling".

Sociaal sterker

Dat leerlingen baat hebben bij deze nieuwe werkwijze, blijkt volgens Potiek overduidelijk uit de ervaringen van pilotscholen. In 2007 zijn 27 vmbo-locaties hiermee gestart in het project Het Groene Leertraject van de AOC raad en inmiddels is dat aantal gegroeid tot vijftig. "Niet alleen de docenten maar ook de leerlingen zijn enthousiast. Na gerichte vragen leren leerlingen kritisch te zijn over eigen prestaties. Ze zien welk gedrag nodig is om zich verder te ontwikkelen en zijn trots op hun resultaten. "Leren kiezen is leuk én cruciaal voor de ontwikkeling van de leerling en loopbaankeuze", vat Potiek samen. Belangrijk daarbij is dat deze uniforme aanpak positief werkt in de doorlopende leerlijn van leerlingen en preventief werkt bij voortijdig schoolverlaten. "Leerlingen die op deze wijze bewust binnen of buiten de eigen kolom doorstromen doen het namelijk beter dan leerlingen waarbij het keuzeprocess minder goed ontwikkeld is".

Belangrijke sleutel tot dit succes zijn de reflectiegesprekken. Potiek: "Leerlingen leren beter als ze nadenken over eigen ervaringen, handelingen en keuzes. Het is iedere keer prachtig om te zien dat dit één van de krachtigste middelen is om jongeren ook sociaal sterker te maken". Dat de competentietaal daarvoor per leerweg is aangepast aan het taalniveau van de leerlingen heeft daar sterk aan bijgedragen, vertelt De Jong. "De gedragsbeschrijvingen die in 4Yourway – het Ruggengraatproject – voor de hele groene onderwijskolom zijn geformuleerd, waren te abstract voor vmbo Groen. Binnen de pilot 'De groene werkplek' hebben we met zes scholen dat omgezet in leerlingentaal". Inmiddels wordt deze taal op veel vmbo-groenscholen toegepast en verder ontwikkeld.

Boekje

Met het besluit om de nieuwe examenprogramma's met ingang

van 1 augustus van kracht te laten zijn voor het vmbo groen steekt het ministerie van LNV zijn nek uit. "Maar wel voorzichtig", vult Potiek aan. "De term competentiegericht onderwijs is op dit moment beladen door de discussie in het mbo. Het toevoegen van houding aan kennis en vaardigheden dekt de lading veel beter. Duidelijk is wel dat het groen onderwijs een voorlopersrol vervult"

Dankzij de pilots heeft een groot aantal vmbo-groenscholen al een goede basis kunnen leggen voor competentiegericht groen vmbo. Ongeveer 65 Locaties moeten nu echter zo snel mogelijk ook 'aan de bak' om op 1 augustus aanstaande een goede start te kunnen maken. "Het gaat om keuzes maken – wat doen we goed, wat willen behouden, samenvoegen, combineren of toevoegen – en om naast kennis, inzicht en vaardigheden ook aan houdingsaspecten van leerlingen te werken", aldus De Jong. "Ze kunnen natuurlijk gebruik maken van de kennis en ervaringen van collega-scholen die in de pilots hebben meegedraaid en van alle documenten die inmiddels beschikbaar zijn. Ze kunnen die bij ons opvragen. Belangrijk is echter dat ze zich realiseren dat je competentiegericht onderwijs (CGO) niet zomaar vanuit een boekje even invoert. De school moet het in gepast tempo willen organiseren, over adequate materialen beschikken en deze kunnen hanteren, ervaringen uitwisselen en vooral doen! CPS ondersteunt scholen bij de realisatie en optimalisering van CGO."

Wilt u meer weten over de nieuwe examenprogramma's vmbo of een afspraak maken voor een vrijblijvend gesprek? Neem gerust contact op met: Cees de Jong (c.dejong@cps.nl) of Susan Potiek (s.potiek@cps.nl) van de adviesgroep Groen van CPS. Zij zijn ook bereikbaar via de adviesgroepsecretaresse mw. Joke Voorneman: 033-4534238 of j.voorneman@cps.nl.